

Доц. д-р Али Вейсел*

ОПОВЕСТЯВАНИЯ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ – ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ

Изследвани са оповестяванията във финансовите отчети на българските предприятия, които прилагат Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия. Разгледана е същността на компонента на финансовия отчет, в който се извършват оповестяванията – приложението, и неговото съдържание. Проблемите при представяне на приложението са установени чрез излъчена представителна извадка от 200 предприятия. Техните финансови отчети са анализирани за наличието на избрани оповестявания, което позволява да се направят заключения за съответствие с приложимите стандарти. В систематичен вид са посочени най-често срещаните нарушения от нормите. Въз основа на резултатите от изследването са определени насоките за подобряване на финансовата отчетност в България.¹

JEL: M41

Българската счетоводна практика има изключително голяма данъчна насоченост. Поради това много често се пренебрегват счетоводните разпоредби, които нямат пряка връзка с данъчното облагане. Пропуски се срещат дори при изготвянето на финансовите отчети. Може да се твърди, че *най-същественят проблем* в това отношение е свързан с оповестяванията в приложението. *Целта* тук е да се анализират често срещаните отклонения от приложимите стандарти при изготвянето на компонента „приложение“ на финансовия отчет и да се дадат насоки за подобряване на финансовата отчетност. *Хипотезата* ни е, че българските предприятия съществено се отклоняват от нормите на счетоводното законодателство при изготвянето на този компонент, а неоповестяването на необходимата информация води до представяне на неуместни финансови отчети.

Същностна характеристика и значение на приложението към финансовия отчет

Съгласно Закона за счетоводството² в България съществуват две бази за изготвяне и представяне на финансови отчети – *Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия* (НСФОМСП)³ и *Междунационалните стандарти за финансови отчети* (МСФО).

* Висше училище по застраховане и финанси – София, aliveysel@gmail.com

¹ Assoc. Prof. Ali Veysel, PhD. DISCLOSERS IN THE FINANCIAL STATEMENTS – EMPIRICAL STUDY. *Summary:* The article examines the disclosures in the financial statements of Bulgarian enterprises that implement the *National Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Enterprises*. The nature of the component of the financial statements, which includes the disclosures – the notes and its contents are discussed. Problems in the presentation of the notes have been detected by representative sample of 200 entities. Their financial statements are analyzed for the presence of selected disclosures that allow to make conclusions of compliances with applicable standards. In systematic form the most common violations of the norms are pointed out. Based on the results of the study guidelines for improving the financial reporting in Bulgaria are determined.

² Обн. ДВ. бр. 98 от 16 ноември 2001...

³ Обн. ДВ. бр. 30 от 7 април 2005...

*родни счетоводни стандарти (МСС)*⁴, които включват и *Международните стандарти за финансово отчитане* и тълкуванията за тяхното прилагане.

МСС се прилагат задължително от предприятия, които са емитенти по смисъла на Закона за публичното предлагане на ценни книжа, кредитните институции, застрахователните и инвестиционните предприятия, дружествата за допълнително социално осигуряване и тези, които превишават посочените в счетоводното законодателство критерии. Останалите предприятия могат да избират като база или НСФОМСП, или МСС, но повечето се спират на националните стандарти.

Предприятията, които прилагат *НСФОМСП*, представят отчетите си съгласно Счетоводен стандарт (СС) 1 – Представяне на финансовите отчети. Според § 2 от този стандарт съставните части на финансовия отчет са:

- счетоводен баланс - представя активите, пасивите и собствения капитал на предприятието и се съставя въз основа на информация за салдата от счетоводните сметки към датата на финансовия отчет;
- отчет за приходите и разходите - съставя се на базата на информация от счетоводните сметки, чрез които се отчитат приходите и разходите за отчетния период;
- отчет за собствения капитал - отразява увеличението или намалението на нетните активи на предприятието през периода в резултат от операциите със собствениците и печалбите или загубите, независимо от това дали са признати в отчета за приходите и разходите, или директно в собствения капитал;
- отчет за паричните потоци - съдържа информация, необходима за оценка на способността на предприятието да генерира парични средства и тяхното използване;
- приложение.

Приложението към финансовия отчет представлява подробно описание и анализ на информацията, посочена в другите съставни части на финансовия отчет, както и оповестяване на допълнителна информация. По-конкретно то трябва да съдържа:

- информация за счетоводната политика, прилагана при съставянето на финансовия отчет, и оповестявания, които се изискват от отделните счетоводни стандарти;
- допълнителна информация, която не се съдържа в други съставни части на финансовия отчет, но чието оповестяване е необходимо за вярното и честно представяне на имущественото и финансовото състояние, отчетения финансов резултат, промените в паричните потоци и в собствения капитал на предприятието.

Всички посочени компоненти са важни за вярно и честно представяне на информацията. Въпреки това в българското счетоводно законодателство са предвидени някои облекчения за малките предприятия.

⁴ Регламент (ЕО) № 1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008...

Едноличните търговци под определен размер на нетните приходи от продажби могат да изготвят само отчет за приходите и разходите. Малките предприятия, които не са еднолични търговци, имат възможност да не съставят отчет за собствения капитал и отчет за паричните потоци, т.е. техните финансови отчети трябва да съдържат счетоводен баланс, отчет за приходите и разходите и приложение.

Приложението се изисква винаги когато се изисква и счетоводният баланс. Следователно счетоводното законодателство отдава еднакво голямо значение и на двата компонента. Това е логично, защото без необходимите оповестявания информацията във финансовия отчет не притежава фундаменталните качествени характеристики „уместност“ (да е в състояние да повлияе на решенията, вземани от потребителите) и „достоверно представяне“ (да е пълна, неутрална и без грешки). Например, без да се оповести възприетият стойностен праг на същественост за дълготрайните материални активи, не е възможно да се сравняват активите на различните предприятия. В някои случаи съществена информация се съдържа само в приложението, като условни активи и условни задължения. Приложението има особено значение за постигането на достоверно представяне на информацията. В това отношение интерес представляват видовете общи рамки за финансово отчитане. В световната практика съществуват два вида – за достоверно представяне и за съответствие.⁵

Общата рамка за достоверно представяне изисква спазване на разпоредбите на рамката и

- потвърждава, изрично или по подразбиране, че за постигането на достоверно представяне на финансовия отчет може да е необходимо ръководството да представи оповестявания допълнително, извън конкретно изискваните от общата рамка; или

- потвърждава изрично, че може да се наложи ръководството да се отклони от дадено изискване на общата рамка, за да постигне достоверно представяне на финансовия отчет; такива отклонения се очаква да бъдат необходими единствено при извънредно редки обстоятелства.

Общата рамка за съответствие изисква спазване на разпоредбите, но не съдържа изброените потвърждения. НСФОМСП е обща рамка за достоверно представяне, защото в § 3.3 – 3.4 от СС 1 са включени посочените изисквания.

Изследваните характеристики на приложението са достатъчни, за да се твърди, че този компонент е съществен за финансовите отчети.

Оповестявания, които трябва да се правят в приложението към финансовия отчет

Най-важно за приложението е *наличието на самия компонент*. Много предприятия не го съставят, защото то не е част от годишния отчет за дейността

⁵ Международна федерация на счетоводителите (2012) - МОС 200 Общи цели на независимия одитор и на провеждането на одит в съответствие с международните одиторски стандарти, § 13.

– за целите на данъчното облагане и на националната статистика. Това обаче води до съществено нарушаване на разпоредбите на счетоводното законодателство.

НСФОМСП изискват множество *оповестявания в приложението*,⁶ които не е възможно, а и не е и необходимо да бъдат разглеждани тук, за да се обърне внимание на значението на приложението и да се разкрият основните пропуски при представянето му. Без претенции за изчерпателност оповестяванията, които имат отношение към повечето предприятия, могат да се представят по следния начин:

1) Оповестявания съгласно *СС 10 Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет*:

- датата, на която годишният финансов отчет е официално одобрен за публикуване;
- органът, одобрил годишния финансов отчет за публикуване, и решението за одобряване;
- всички важни и/или значими за дейността събития.

2) Оповестявания съгласно *СС 12 Данъци от печалбата*:

- текущ данък от печалбата;
- временни разлики;
- отсрочени данъци.

3) Оповестявания съгласно *СС 18 Приходи*:

- счетоводната политика, предприета за признаване на приходите.

4) Оповестявания съгласно *СС 19 Доходи на персонала*:

• по програмата за краткосрочни доходи, предоставени на персонала: сумата, призната като разход за доходи на персонала; неизплатените доходи на персонала към датата на изготвяне на годишния финансов отчет;

• по програмата за доходи, предоставени на персонала при напускане: сумата, призната като разход; непредвидимостта на разходите при напускане във връзка с непредвидимостта на броя на лицата от персонала, които ще напуснат;

• счетоводната политика на предприятието за признаване на статистическите актюерски печалби и загуби.

5) Оповестявания съгласно *СС 24 Оповестяване на свързани лица*:

- взаимоотношенията между свързани лица.

6) Оповестявания съгласно *СС 36 Обезценки на активи*:

- сумите на загубите от обезценка на активи, включени в отчета за приходите и разходите за отчетния период;
- сумите на възстановените загуби от обезценка, включени в отчета за приходите и разходите за отчетния период.

⁶ Те са изброени в 53 стандартни страници във въпросник, използван на практика от регистрираните одитори.

7) Оповестявания съгласно *СС 2 Отчитане на стоково-материалните запаси*:

- счетоводната политика за оценката на стоково-материалните запаси при тяхното отписване;
- размерът на намалението на отчетната стойност на стоково-материалните запаси до нетната реализируема стойност, отчетено като текущ разход;
- стойността на всяко възстановено намаление на отчетната стойност на стоково-материалните запаси, която се признава като текущ приход;

8) Оповестявания съгласно *СС 16 Дълготрайни материални активи*:

- възприетият подход при класифициране на материалните активи като дълготрайни, вкл. и възприетият стойностен праг на същественост, под който материалните активи, независимо от факта, че са дълготрайни, се отчитат като текущ разход при придобиването им;
- възприетият подход при определяне на първоначалната оценка на дълготрайните материални активи.

9) Оповестявания съгласно *СС 4 Отчитане на амортизациите*:

- възприети методи за амортизация.
- НСФОМСП изискват и още много по-специфични оповестявания, например:
- за предприятията, в които отчитащото се предприятие е неограничено отговорен съдружник, се посочва наименованието, седалището и правната им форма;
 - оповестява се размерът на предоставените аванси и кредити на административния персонал и членовете на органите на управление, като се посочват лихвеният процент, основните условия и върнатите суми, както и задълженията, поети в полза на тези лица чрез всякакъв вид гаранции, с отбелязване на общата сума за всяка категория;
 - посочва се броят и номиналната стойност за всеки клас акции, когато има повече от един клас акции;
 - представя се броят и номиналната стойност на записаните акции/дялове през отчетния период;
 - когато финансовият отчет на предприятието е изготвен в съответствие с принципа на действащо предприятие, но на управляващия орган са известни данни, водещи до несигурност относно възможността предприятието да продължи своята дейност, тези данни се оповестяват в приложението;
 - оповестява се общият размер на задълженията, които стават дължими и изискуеми след повече от 5 години, и размерът на задълженията, за които са предоставени обезпечения, с описание на естеството и формата на обезпечението;
 - други оповестявания, посочени в отделните счетоводни стандарти.

Тези, както и някои други оповестявания, се срещат по-рядко, поради което не могат да се направят изводи за тяхното прилагане само въз основа на една извадка и те не са включени в обхвата на това изследване.

Емпирично изследване за представяне на приложението към финансовия отчет

Методология и ограничения на емпиричното изследване

За изследване на представянето на приложението към финансовия отчет по НСФОМСП е излъчена *представителна извадка от 200 фирми*. Оценен е дялът на предприятията, които спазват изискванията относно този компонент.

Изводите се основават на интервални оценки на относителни дялове, изчислени по следната формула (вж. Манов, 2001, с. 150):

$$(1) p \pm z \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}},$$

където p е оценката на относителния дял в генералната съвкупност, изчислена въз основа на извадката; n – обемът на извадката; z – гаранционен множител, който за изисквана гаранционна вероятност от 95% е 1,96.

Условията за използване на формула (1) са $n \geq 50$, $np > 5$ и $n(1-p) > 5$.

За формирането на извадката е използван списъкът на регистрираните по ДДС данъчно задължени лица на Националната агенция за приходите (НАП) в България.⁷ В него са включени всички лица, регистрирани по ДДС от въвеждането на този данък досега, в т.ч. и по-късно дерегистрираните. Към 11.05.2015 г. той съдържа 360 775 данъчно задължени лица, от които регистрираните към посочената дата са 254 205, а останалите 106 570 са дерегистрирани. Има обаче дерегистрирани предприятия, които не са заличени като юридически лица, и затова за излъчването на извадката е използван пълният списък на НАП.

Така формираната извадка изключва от изследването предприятията, които никога не са имали регистрация по ДДС. В генералната съвкупност не са обхванати и тези, за които трудно могат да се намерят финансови отчети, тъй като не са задължени да ги публикуват в Търговския регистър. Това са:

- предприятията с нестопанска цел – сдружения, фондации, политически партии, регистрирани вероизповедания, училища, читалища и др.;
- едноличните търговци, които не се одитират;
- бюджетните предприятия.

Излъчената по този начин извадка е представителна, защото е приложен принципът на случайния подбор, в нея се съдържат достатъчно голям брой единици и се включват единиците, определени при подбора (вж. Калоянов, 2010, с. 51-52). Това позволява направените изводи да се обобщят за всички предприятия, регистрирани в Търговския регистър в България, с изключение на неподлежащите на одит еднолични търговци, които:

- са публикували финансови отчети за 2013 г., изготвени съгласно НСФОМСП;

⁷ Вж. Пълен списък на регистрираните по ДДС, 2015...

• поне един път са се регистрирали по ДДС от въвеждането на този данък през 1994 г. до 11.05.2015 г.

За да се придобие по-голяма представа за репрезентативността на извадката по отношение на всички предприятия в България, трябва да се отбележи, че според НСИ за 2013 г., т.е. за изследвания период, годишен отчет за дейността са представили 377 383 активни нефинансови предприятия.⁸

Определяне на показателите за изследване

Показателите са определени чрез посочените вече изисквания за оповестяване. Въз основа на емпиричното изследване се търсят *отговори на следните въпроси:*

- Колко процента от предприятията представят приложение?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 10 Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 12 Данъци от печалбата?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 18 Приходи?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 19 Доходи на персонала?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 24 Оповестяване на свързани лица?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 36 Обезценки на активи?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 2 Отчитане на стоково-материалните запаси?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 16 Дълготрайни материални активи?
- Колко процента от предприятията оповестяват информация съгласно СС 4 Отчитане на амортизациите?

Анализ на резултатите от емпиричното изследване за представяне на приложението

Както беше посочено, малките предприятия могат да не изготвят отчет за собствения капитал и за паричните потоци. Те имат и облекчения относно представянето на приложението, но от всички предприятия с изключение на някои еднолични търговци, които не са обхванати в емпиричното изследване, се изисква финансовият отчет да съдържа този компонент. Резултатите от изследването обаче доказват, че това изискване не се спазва (табл. 1).

⁸ Вж. Брой на нефинансовите предприятия по групи..., 2013.

Таблица 1

Разпределение на предприятията, включени в извадката, по представяне на съставната част на финансовия отчет „приложение“

Включване на съставна част „приложение“ във финансовия отчет	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Предприятия, чийто финансов отчет съдържа приложение	67	33,5
Предприятия, чийто финансов отчет не съдържа приложение	133	66,5
Общо	200	100,0

Източник: Собствени изчисления въз основа на излъчената представителна извадка на предприятия, регистрирани по ДДС, които са публикували годишен финансов отчет за 2013 г. в Търговския регистър, от пълния списък на НАП на регистрираните по ДДС данъчно задължени лица в България.

Вижда се, че само 33,5% от предприятията, попаднали в извадката, представят приложение. Въз основа на посочената статистическа формула (1) може да се заключи, че при гаранционна вероятност 95% между 27,0 и 40,0% от българските предприятия, обект на изследването, не представят компонента „приложение“ на финансовия отчет. Това е доказателство, че има съществени пропуски в качеството на финансовите отчети. Изследването на конкретните оповестявания по стандартите може да се извърши само за тези 67 фирми, които са представили приложение. Обемът на извадката е достатъчен за целите на статистическия анализ.

Резултатите от емпиричното изследване относно оповестяванията съгласно СС 10 Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет, са обобщени в табл. 2.

Таблица 2

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 10

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 10	7	10,4
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 10	20	29,9
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 10	40	59,7
Общо	67	100,0

Източник: Собствени изчисления.

От табл. 2 се вижда, че 59,7% (между 48,0 и 71,4% при гаранционна вероятност 95%) от предприятията нарушават изискванията за оповестяване на СС 10. Често фирмите посочват, че не са настъпили събития след датата на годишния финансов отчет, които подлежат на оповестяване. Това може да се сметне за приемливо относно некоригиращите събития. При всички случаи обаче трябва да се оповести датата, на която годишният финансов отчет е официално одобрен за публикуване, както и органът, който го е одобрил.

Макар и сравнително по-добри, резултатите относно спазването на СС 12 Данъци от печалбата също са незадоволителни (табл. 3).

Таблица 3

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 12

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 12	13	19,4
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 12	31	46,3
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 12	23	34,3
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Нарушителите на тези разпоредби са 34,3% (между 23,0 и 45,7% при гаранционна вероятност 95%). Това се дължи основно на неоповестяването на временните разлики и отсрочените данъци. Трябва да се отбележи, че непосочването на тяхната липса също се приема за отклонение от нормата.

Както отбелязахме, относно СС 18 Приходи има само едно изискване за оповестяване – счетоводната политика, приета за признаване на приходите. Затова тук не е възможно да има частично оповестяване (табл. 4).

Таблица 4

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 18

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 18	56	83,6
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 12	11	16,4
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Делът на нарушителите на тези разпоредба е сравнително малък. Въпреки това не може да се направи изводът, че голяма част от предприятията спазват изискванията на стандарта, защото обемът на извадката е от 200 единици. От тях единствено 56 предприятия са оповестили информация за признаването на приходите, т.е. само 28,0%, макар че те представляват 83,6% от представилите приложение.

Много интересни са резултатите относно оповестяванията по СС 19 Доходи на персонала (табл. 5).

Таблица 5

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 19

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 19	9	13,4
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 19	11	16,4
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 19	47	70,2
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Става ясно, че 70,2% (между 59,2 и 81,1% при гаранционна вероятност 95%) от предприятията не оповестяват информация, която се изисква от СС 19. При тези, които оповестяват частично (16,4%), често не се посочва счетоводната политика на предприятието за признаване на статистическите актюерски печалби и загуби.

Идентични са резултатите относно оповестяванията на взаимоотношенията със свързани лица или на липсата на взаимоотношения – СС 24 *Оповестяване на свързани лица* (табл. 6).

Таблица 6

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 24

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 24	20	29,9
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 24	47	70,1
Общо	67	100,0

Източник: Собствени изчисления.

СС 36 *Обезценки на активи* изисква оповестяване на сумите на загубите от обезценка на активи и тяхното възстановяване. Много често предприятията само посочват, че през текущия период не са начислени обезценки. Това е нормално, защото обезценките не се признават за данъчни цели, но от подобно твърдение не става ясно дали няма възстановени обезценки. Резултатите са обобщени в табл. 7.

Таблица 7

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 36

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 36	19	28,4
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 36	16	23,8
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 36	32	47,8
Общо	67	100,0

Източник: Собствени изчисления.

Разгледаните стандарти се отнасят за всички предприятия, защото подобна информация трябва да се оповестява винаги. По-различни са изискванията при СС 2 *Отчитане на стоково-материалните запаси*, СС 16 *Дълготрайни материални активи* и СС 4 *Отчитане на амортизациите* – предприятията оповестяват информация по тях само когато имат съответно материални запаси и дълготрайни материални активи (вж. табл. 8, 9 и 10).

Таблица 8

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 2

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 2	36	53,7
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 2	9	13,4
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 2	5	7,5
Неприложимо, защото предприятието няма материални запаси	17	25,4
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Таблица 9

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 16

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 16	48	71,6
Приложението съдържа частично оповестяване съгласно СС 16	8	11,9
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 16	3	4,6
Неприложимо, защото предприятието няма дълготрайни материални активи	8	11,9
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Таблица 10

Разпределение на предприятията, включени в извадката и представили приложение по оповестявания съгласно СС 4

Оповестяване	Брой предприятия	Относителен дял (%)
Приложението съдържа оповестяване съгласно СС 4	55	82,1
Приложението не съдържа оповестяване съгласно СС 4	4	6,0
Неприложимо, защото предприятието няма дълготрайни активи	8	11,9
Общо	67	100,0

Източник. Собствени изчисления.

Обобщавайки представените в табл. 8, 9 и 10 резултати, може да се направи изводът, че голяма част от предприятията, които представят приложение, спазват изискванията на СС 2, СС 16 и СС 4. Техният дял обаче също е малък, ако се отчете фактът, че 66,5% от фирмите не представят приложение (вж. табл. 1).

На базата на направеното изследване за оповестяванията във финансовите отчети стигаме до заключението, че някои от отклоненията при тях могат да доведат до нарушаване на изискванията за уместно и достоверно представяне. Резултатите от емпиричното изследване на финансовите отчети на българските предприятия, прилагащи НСФОМСП, показват, че има значителни нарушения относно представянето на компонента „приложение“. Основателно е да се твърди, че най-голямото несъответствие представлява неговото несъставяне от 33,5% от предприятията ($\pm 6,5$ процентни пункта при гаранционна вероятност 95%). Множество са пропуските и по отношение на посочваната в приложението информация.

Безспорно е, че тези слабости се дължат на съществените недостатъци в контрола. Съгласно счетоводното законодателство той трябва да се осъществява от Националната агенция за приходите, което налага да се извършат подобрения в тази насока.

Използвана литература:

Калоянов, Т. (2010). Приложение на статистическото извадково изучаване в одита. С.

Манов, А. (2001). Статистика със SPSS. С.

Брой на нефинансовите предприятия по групи според броя на заетите в тях лица и статистически райони (2013), достъпен на www.nsi.bg, 11 май 2015.

Закон за счетоводството. Обн. ДВ. бр. 98 от 16 ноември 2001 г., посл. доп. ДВ. бр. 100 от 19 ноември 2013 г.

Международна федерация на счетоводителите (2012). Ръководство по Международни стандарти за контрол върху качеството, одит, преглед, други ангажименти за изразяване на сигурност и свързани по съдържание услуги на Съвета по международни одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност, юли (преведено на български език от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България, май 2013 г.).

Международни счетоводни стандарти (МСС). Регламент (ЕО) №1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008 г., ОВ L 320/1, 29.11.2008 г., посл. изм. Регламент (ЕС) № 1174/2013 на Комисията от 20 ноември 2013 г., ОВ L 312/1, 21.11.2013 г.

Национални стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия. Обн. ДВ, бр. 30 от 7 април 2005 г., в сила от 01.01.2005 г., изм. ДВ, бр. 86 от 26 октомври 2007 г., в сила от 1 януари 2008 г.

Пълен списък на регистрираните по ДДС (2015), достъпен на www.nap.bg, 11 май 2015.

19.X.2015 г.